

اجتهاد

حیاتی، فلسفی، اجتماعی فکر غنرتہ سی

Adresse:

Idjtihâd Constantinople

Téléph: St. 865

XVIIIme ANNÉE

1 Avril. 1923 — No. 152

ادارہ خانہ سی

جفال اوغلندہ « اجتهاد نوی »

تلفون : استانبول ۸۶۵

« اون سکیزنجی سنہ تأسیسہ »

نومرو ۱۵۲ — ۱ نیسان ۱۹۲۳

اولدیفنی کوردیکمز تربیه و تحصیل سیاستی، تورک استاد نبولی و بوتون تورکیانی قورتاره بیلیر؛ بر عنصر حقنده حکومتک حمایه سی او عنصری کویشتتمکدن بشقه بر شیشه یاراماز. «ای» نك رقیبی آنجق «داها ای» اولابیلیر. حمایه اصولی کومروکارده بیله فائده لیلکی موضوع مناقشه اولان برسیستم تشکیل ایدیور. استقلال ایچون بوقادار قان دوکش اولان حکومت ملیه من البت استقلال تفکرده مقدس نظریله باقار.

مقصدم دردک یالکمز حال حاضرله دکل، تولدونکاملی حقنده دوبر آزدوشونمک سبب اولماقدیر. بونلری دوشونمک نیجه، هیچ بر زمان، ناهنکام دکلدیر.

عبدالمبادالله صلی

کتاب تدقیق لری :

داغه چیقان قورد

خالده ادیب خاتم افندی نك کوچك حکایه لر مجموعه سی در. کونلک غزله لر بو اثر حقنده یازمشلر. او یازیلری کورمک دن اجتناب ایتدم. بن کتانی او قودقندن و انطباعاتی یازوپ نشر ایتدکن صوکره باشقالرینک نهدیش اولدوقلرینی اوکره نه بیلیرم دیدم. کتابک ناشری اقبال کتابخانه سی صاحبی حسین افندی بونفیس مجموعه یی بکا ویردیک زمان حکایه لر دن بر قاجنی ذاتاً طانیوردم. کتانی سرایا او قودم. انطباعاتی تازه تازه قید وقارئلریه عرض ایدیورم. (دغه چیقان قورد) آتش طولو برکتابدر؛ ایکی ممتاز صفی وارد: بری شکه، دیکری روحه عائددر. بن وحشی یی علی العاده کوزله ترجیح ایدرم. هر زمان اولما-ده صیق صیق کورولن مطبوعیت اندام دن روحه غنا کلمشدر. وقتیه بر منظومه مدیه یاشاماق وفهم اولونماق علی العاده لکیله قطع علاقه ایتک ایستیورم مألده ایکی مصراع یازمشدم. خالده خانمک اصل کندی مالی، طرز تبلیغیدر. بیان اولوناک بیوک بر قسیمی طبیعت دن ووقایع دن آلمشدر. حساسلنی و آرتیستلکی کندیسنه، وقایعی یازیلرده قوتله وشدتله پاشانه بیلیم پی

پارچه کوچوک اراضی زراعی، وسوبلرک آله کیدی. بوراده بزم ایچون وبالخاصه آتیز ایچون مدهش بر درس عبرت وارد. وبو درس هر وسیله وفرصته وطنداشلمزک وبالخاصه زمامدارلرمزک نظر دقتنه وضع ایدلمیدر. همدالله صبحی بکک یک ای کوردیکی تهلمکه ملیه نك اوکنه کچمک، بو تهلمکک مولد ومنشاشنی، ماقبلنی تعیین ایتمکه ممکن اولور. طبیعتک قانونلری مرحمت کلز. اقتصادی قانونلر ده آاز مرحمت شناسدر. قرآن کریمک «ان الارض یرثها عبادی الصالحون» حکمی قاطع وقطعی بر حکمدر: «ارضک کافه نعمتی واسباب سعادتنی صالح یعنی مستعد، چالیشقان اولان عباد الله موعوددر.

فالح بکک موضوعنه عودت ایدیورم: استانبول ما- مورلرینه ویریلیمسی ویا ویریلیمه سی موضوع بحث اولان پاره کندی حق قانونی و مال شهخصیلریدر. دولتک مأمورلره قارشی بر تعهدی وارد: «سن قانوناً موجب مسئولیت بر خطاده بولونماقچه بن سنی عزل ایدرمه حکم، حکم قانونییه مستند اولمق سزین عزل ایدیلیر س-ک معاشکدن هر آی ترک ایتمکه اولدیفک معزولیت و تقا- عدیه دن سکا معزولیت معاشی ویره حکم!» دیمشدر. مأمورده بویله اوله جفته امین اولارق ماموریت مسلکینه کیرمش، عائله تشکیل ایتشدر. بیوک ملت مجلسنک بو حق طانیامه سی ممکن اولماز ونیه کیمده ممکن اولماور. بر مامورک ماموریت، معزولیت، تقاعد نامرلیله آلاجنی پاره یالکمز کندیسنک دکل، زوجهنک، چو حوقلر- ینکده حق ومدار معیشتیدر. حکومتک بونلره بو کون یایاجنی شی حق قانونی-لرینی کندیلرینه ادا ایتمکدن عبارتدر. عینی زمانده یکیدن آلاجنی مامورلری انتخابده، یعنی هنوز حق مکتسبلری بولونمایان کیمس-لری آلمقده بیوک بر ثانی ومشکل پسندلاک کوس-ترملیدر. بونلرده اوصاف کامله آرادینی نسبتده ده کندیلرینه وعائله لریه امین، صرفه بر حیات اسبابی تامین ایتلمیدر. ایکی طوق مامور اذن ایکی آج ماموردن ده چوق ودها ای ایش کورور. اوکرده کی نسله قدرت استحصال، قدرت اعمال وابداع ویرملی یز. کاظم قره بکر پاشانک پک ای قاورامش

صیغه‌لرندن در . بانا Oscar Wilde ك قیسه و كسکین
حکایه‌لرینی خاطر لاندی . حکایه‌لرک ایکنجیسنه (زینم
زینم) ه کچورم .
خلقك :

زینبه یاپدیردم آلتوندن طاراق
طارا ذالفلك كردانه براق

تورکوسیهل ترنم ایتمدیکی ه بو قادر مطلق حسنلی
قادرین ه ك تصویر ارلوانان ماجراسی حوصله‌سوزدر .
بو قادر عصیان انکیز و موخش ، بریور کمزلكك ابنای
آدمدن صدور ایده بیلدیکنی کوسترمك اخلاقیق و
انسانیت ایچون عجباه مهلك دکلیدر ؟ (وولتهر) متمادیا
(شکسپیر) ی تقلید ایتمکله برابر اونی آجی تنقیدلره
عرض ایدردی . (شکسپیر) ه وحشی دیردی : چونکه
(شکسپیر) ك تراژدیالرنده انسانلی اوتاندر اچاق
غداراقلر تصویر اولونیوردی . فقط بونده (شکسپیر) ك
نه صنع و تقدیری واردی ؛ او ، عادتاً بر فوطوغراف ایدی .
همده آلدینی رسمه « روتوش » بیله یایمان بر فوطوغراف
ایدی . بانا دییه جکارکه بك آکلا اما ، هر منظورک
منظره و تثبیت ایدیلر سنه لزوم اولمادیغی فوطوغراف
بیللملی دکلې ؟ بوسؤالک جوابی ویرمك بانا عائد دکلدر .
۲۲ سنه اول (لیرتورک) ده

Pour montrer des laideurs nous n'avons pas trop
les yeux.

دیمشدم . مهلك بر درجهده حجاب انکیز شیلرک ابنای
بشر آلدنن چیقادیغی او کرتمك و او کرتمك نتایج اجتماعیه
وانسانیهسی جهتلر بیله موافق اولماسه کر کدر ، دینلرده
اولابیلیر .

او چنچی حکایه‌نك آدی (طانیدیغ چوچوقلردن) در .
کوزل اولدینی ایچون دکل فقط قوتلی اولدینی ایچون
کوزل بر « استامپ » در . انتهای لطف ایله ، قلیلک
ایله سحیه‌داردر :

« باغچهده شاملی بر قیز .. بلوری و عشقلی بر سسله
یاقر ! یاقر ! دییه اوزون ترانه‌لری ، هوانك قوقولری
صیجاق ناسلرینه اوزادییوردی . ایچمه‌دهکی قاتلیق و
آحیلق بردن بزه یوشادی . بو عقده چوزولدی . باشم
بیللم زمرسندن برتسلی بولدی . بو یقین کوکولرک او بر

تأمین ایتمشدیر . شکله عائد مزیت‌ده مهم در . چونکه
هر یکی کله و علی‌العاده‌نك خارجنده هر یکی طرز افاده ،
یکی بر فکرک ، یکی بر « کوروش » کدوغماسی دیمکدر .
خالده خانمک روخنه رقت نسوانیهدن زیاده بر شدت .
رجلانه وار ، حتی بر جلالت وار دییه بیله حکم . کتابده
اولیه مدرکه خراش فیعه‌لر تصویر اولونمشدیر ، که نازک
بر محرره‌نك بخیله‌سندن ، یانغین و قیامت یایمقسزین ناصل
کچمش اولدیغنه متحیرم . کتابده اولیه سطرلر وار ، که
باشلی باشنه بر خطه استغراقدر .

شو طنان و مشعل سطرلری اوقویک :

کوکده سیاه طوپراق بولوطلری او جیور ، اوزاق
برشمشک ، سیاه سروی خطی اوزهرندن کوکی آچوب
قیاپور . بك درین بر کوپک حوالاماسی وار ، کیجه کایور ،
آننم کایور !

« شمشک کوکی و مزارلی آچوب قیاپور !

« بووالرکز بوزولدی ، یاورولر کزداغیلدی ، یوردمزده
یأس وزنجیر وار . آوجی اینلرکزی صاردی : نهدیشی ،
نهایور ، نه‌ایش ، نه‌ده آتش قالدی . اینی سیل باصمش
قورد یاورولری کبی ، چوچوقلرک داغیلدی . »

« نلیم بوغازمده چارپارق کوزلریمی آچدم . »

هله شو برقاج سطر تام برلوحه‌در :

« معظم کورونن قورد باشی‌ده بنم کوچوک باشمه‌دوغرو
کلدی ؛ قفالریمز برلشدی وایکیمزده بری بریزی طانیق
وآیک صاری یوزینه صاری کوزلریمی چویردک ،
چکه‌مزی قالدیردق ؛ سسسز ، ایچدن فقط بیکلرجه‌سنه
اوراوب کلن رآجی عصیانله درین و بوغوق اولودق ،
اولودق . »

« بابام ، چاغیردیغ بابام اولمه‌مشدی ، یانمه ایچمه‌ده تا
طوپراقدن ، داغدن ، اورماندن ، قیادن ، وحشتدن ،
کوکدن ، بیلدیزدن کلن طبیعت سسله قورت نسلنك
آندینی ، قورد نسلنك فلاکت ماضالی سویله‌یوردی .
(داغه چیقان قورد) بو حکایه مجموعه‌سینك ك قوتلی

طرفنده رستم و کوچوک عرب قیزی ایا له یورو یورو لر دی ،
آرقه لرنده آنلاری قرده شلری مسعود و طوق بو ایکی
آش چو جو غاکی او یونلرینه باقور دی . شمدی زده در لر ؟
دور دنجی حکایه : (قباق چکر دجی) بونک کوزلکی
ساده لکننده در . فقط باخصوص :

« قیزی مکتبه طاقونیه ایله آلمایور مش . خواجه
« آباق قانی آلامز سه کله » دیمش . »

سوزلری احتوا ایدن صوک صحیفه یی او قور کن بتون
وجودی سوزشی براضطراب و محرومیت علاقه سنک ،
دوامی بر او بر مه حالنده ، استیلا ایتدیکنی طویدم .
صحیفه نك آلتنه شوکله لری یازدم :

بو کون زده وهله استانبولده نه قدار چوق قباق چکر دجی
حالنده بولونانلر وار ا

بشنجی حکایه نك آدی (جهنم داغی ، جنت داغی) در .
جنت داغی شویله تصور اولوغ مشدر : ۹۳ حربنک
باشنده بر کوچوک ضابط قافقاسلردن اذنی دونیور مش .
بر قذیل اقصای بوشیل تپه نك اوستنه چیقوب غریبته کی
حسرتیله قنديلشمتک ایسته مش و بو طاعنک اُنکندنه اشقیا
پوصوسنه دوشمش ، اورولش ؛ قلبی بم بیاض واک نمیز
حسرتله دولو اولدینی ایچون همان جنته کیمش و ارنلر
صره سنه کیر مش . فقط نه قدر اولسه اصلی طور اقلردن
اولدینی ایچون کوموله یین بر طیفه انقلاب ایتمش و بو
تپه یه آراده کلیر قاووشامادینی حسرتنه اوزون اوزون
باقار مش و جنتده کی بر روحک بو قدار فانی و بشری بر
اویونی نه دن اوینادینی چوبانه صوردم ، طور اراق اوستنده کی
سوکیلی لرله قراکلی قولبه لرده اوطورماق ، جنتده کی
محشم حوریلرله کولشدن سرایلرده اوطور مقندن دها
طانی اولدینی ادعا ایتدی ... کیم بیلیر ! »

شو افسانه یی آکلانان چوبان حننده خالده خانم افندی :
« چوبان بلکه سیاه طیفک بیاض حسرتنه مطلق
قاووشمانی ایسته یوردی . چونکه کنج دیوانه بر چوبان دی
بتون بو آجی افسانه یی قواله آغلانهرق سولت مک ایچون
قویونلرینی طوبلادی ، یانمدن کیتدی » دییور . خالده خانم
یورکلری بر مرحمت و محبت علاقه سی آتشیله اروا
ابدییور . مضطربلرک اضطرابلرله حسرت زده لرک

حسرتیله مضطرب و متحسرس اولماق ؛ بشریتده کی خجایع
و فضایلک تسلسلنه نهایت و بره جک یکانه حادثه روحیه ،
یکانه حادثه روحانیه آنجاق بواولا جاق .

نجه ۱۹ نجی عصرک الک بیوک فرانسیزی ، الک سبتانی
متفکری اولان J. M. Guyau

La peine et le plaisir courent d'un être à l'autre
Et le vôtre est le mien et le mien est le vôtre,
Et je veux que le vôtre à vous soit le mien !
Que mon bonheur soit fait avec celui
du monde .

Et que je porte enfin dans mon cœur dilaté
En dût-il se briser, toute l'humanité!

دیدیکی وقت ، روح انسانیتک ، اشتیاقیله یی قرار اولماسی
آرزو ایتدیکم ، بهشت اعلاسی تصویر ایتمشدر .

(افه نك حکایه سی) ما هر بر سام فورچه سیله یاییلمش
بر لوحه در . افه و افه لک ندر ؟ بونلری نه ایی ونه مد هس
بر بلاغته سویله یور :

« آله و ، توفک ، دومان ، قان و چیغریش ایچنه روز کار
کبی ، جهنم کبی ، کیرن افه نك سجیه سنی بو حکایه قدار
هیچ بر کتاب و قلم کوسترمه مشدر .

(چاقیر عایشه) حکایه لک الک اوزونجه سیدر . بو
حکایه افاده ده کی ، شکلده کی یکیلر ، بنه ییر آخر ، شهر
شراره لری اعتباریله چوق زنکیندر . آلتنه خط اعتنا
چکدیکم شو سطرلری او قویک :

« کوزلری سیاه کیرییک پرده سیله قاپامش هیچقره
هیچقره آغلایوردی ... »

یشیل ایشیقلی کوزلری جمله عصیبه می بر یغین چورومش
آت پارچه سی کبی پیشیریوردی ...

بوسسک پنجه سیله ، بو کوزلرک وحشتی ایله بردن بره
پارچالانوب انسان اولماقندن ، وار اولماقندن قالماق لازمدر .

بو حکایه نك ایچنده بر قورد وار . ذات الزوج بر آدامک
هم بوزوجه سنی سومکده دوام ایتسه می ، همده بر ایکنجی
قادرن آلماسی ، بو بر پنجره در ، که اورادن باقان محزون
ودل کیر کیری چکیلیور .

(دعایه) حرب صحنه سنی کوتلی و تسکین خطرله
ترسیم ایدیور . بر آراق حکایه نویس کندیسنک بر

شعر ستونی

روح عرفی به تحفه تعظیم

لب کافامی تماس ایلدی پیمانه مزه ،
روح جم غبطه ایدر حالت مستانه مزه ؛
بز او درویش غریب ، که سرا پرده عشق
ابدیتله آچیلمش دل دیوانه مزه .
جای تعلیق خیال اولدی صنمخانه مصر
اوز که شهنامه سودا اولان افسانه مزه .
آشنایم حرم قرب اله الحسنة
ویرمه یك حکم غلط مشرب بیکانه مزه .
عرش سودادن اینوب هر کیجه بر طیف سفید
تحفه شعر محاسنه کلیر لانه مزه .

فائز علی

انجذابلم

وحی ایله بالادن اینشدر قرآن
قرآنله یستی دن یوکسه لیر انسان ؛
محمدك روحی پر معالیر
معراج مظهر در اوروح ذیشان . [*]

نجاق صدقده آرا ، صادق اول ،
حادل اول ، باطلدن حق فارق اول ؟
آلنکده عفتك نوری پادلا سین ،
رضای حیدره طالب ، عاشق اول .

قادیغه شرف ویرمشدر زهرا
او نور دیده حبیب خدا ،
ایتمشدر آنالاق وظیفه سنی
خانه حیدره بحق ایفا .

حسین زاده علی

آ کلاماق ممکن اولمایا جاق . قارئلر مژك ۱۵۳ نجی نسخه
اجتهادی بکله مه سی ایجاب ایدیور .
۱۲ مارت ۱۹۲۳ اجتهاد نوی

عبدالله جودت

[*] شی بر نشست از فلك بر گذشت
بتمکین وجه از ملك بر گذشت .
سعدی

ماوقع تصویر ایتمکده اولدیغی اونوته رق « بیلکمز
ای ملت که . . . دیه رك بر موعظه باشلا یور . شبهه سز
موعظه کوزل وجانی ، فقط حکایه نك سیران طبعی سنی
بر آز بوز میورمی ؟

« طوبلرک کوبورن ، آزان ، چیلدران آلهی لری ،
نه نفیس بر شعر در . خالده خانمده شاعر لک رومان نویسلک
اوزه رینه بعضاً قهار بر غلبه ایله غالب چیقور . هله
اولو تکرری دیدیکی قهار مطلق حضر تکرینه :

« . . . حیدر دلره قارش ی بو معصوم و شهید ملته
نه زمان رحمتکی بذل ایده جکسین ! » خطاب عتابی یری کوکی
تیره ده جک قدار پرومه ته شعار در : او (پرومه ته) که
قهار و مستبد (ژوبیتهر) .

بسته لری آنین ، ایشینی ظلمت
بوناصل « رحن » در ، ناصل مولادر
بر بویه تا کری به قول اولماقدنسه
قاباره زنجیر لک اولادر .

دیه باغیر مشدی و مستبد و قهار (ژوبیتهر) ک
ییلدر ملین قاننده سوندور مشدی !

تأسف ایدیورم ، که مقاله اوزادی . صحیفه لر مژ طار در .
(قرمزی تپه) اوزه رنده خایلی توفف ایتمک ایستردم .
او طومو ییلک صولوبارق چبقدیغی « قیزیل تپه » اوز رنده .
« آخوره اوغلی یوسف دن او تانماسم همان مزارک آیاغنه
دیز چو که جکدم دیه جکدم ، که : بیوک فکر لر ایچون
اولن وعذاب چکن انسان قبلرینک اللهه اک یقین
اولدیغه ایمان ایتمد . »

سطر لری او قودیم زمان بوندن یکر می بش سنه اول
حریت ، اوصمدانی فکر ایچون ، چوق ، پک چوق
تلفات ویردیکمز ، طرابلس غربده ، یمنده ، فیزانده ،
اوروپا التجا شهر لر رنده مضطرب و غریب چیریناراق پک
چوغمژک کنج و پر امید طوپراقلره کومولدی کمز و

ای فکر که ضربه بلندک
مقبرله اذکیا فشاند .

دیدیکم او صاف و سبجانی مجاهده دور لری خاطریه کلدی .
(عزیزک قاریسی) نك نهایتنه لاتین حرف لریله « تراژیک !
آرشی تراشیک » کله لرینی یازدیغی و « اک قیصه و اک
اوزون فاجعه » جمله سنی ده علاوه ایستدیکمی کوریورم .
فقط بر مقاله ده بو وحشی اضطراب کتابی کوزدن کچیرمک ،